

POSTANOWIENIE

Dnia 16 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Dziergawka

w sprawie V. H.
skazanego za czyn z art. 177 § 2 k.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.
w dniu 16 października 2024 r.,
kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego
od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi
z dnia 9 października 2023 r., sygn. akt V Ka 721/23,
utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Skierniewicach
z dnia 21 lutego 2023 r., sygn. akt II K 596/22

postanowił:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. obciążyć skazanego kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Skierniewicach wyrokiem z dnia 21 lutego 2023 roku, w sprawie o sygn. akt II K 596/22:

1. uznał V. H. za winnego tego, że w dniu 27 czerwca 2022 roku około godz. 19.00 w S., przy ul. F., kierując samochodem R. o numerze rejestracyjnym W. i jadąc od strony osiedla R. w kierunku centrum miasta, nieumyślnie

naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym w szczególności określone w art. 3 ust. 1 i art. 24 ust. 2 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 roku Prawo o ruchu drogowym w ten sposób, że nie zachował szczególnej ostrożności oraz bezpiecznego odstępu od wyprzedzanych uczestniczek ruchu - rowerzystek małoletniej N. K. oraz małoletniej J. S. , jadących w tym samym kierunku przy prawej krawędzi jezdni, czym doprowadził do ich najechania, na skutek czego J. S. na skutek doznanych obrażeń ciała zmarła na miejscu zdarzenia, zaś N. K. została przetransportowana do szpitala z ciężkimi obrażeniami ciała, stanowiącymi chorobę realnie zagrażającą życiu, tj. popełnienia czynu z art. 177 § 2 k.k., i za to na podstawie art. 177 § 2 k.k. wymierzył oskarżonemu karę 2 (dwóch) lat i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności;

2. na podstawie art. 46 § 1 k.k. zasądził od oskarżonego na rzecz małoletniej pokrzywdzonej N. K. kwotę 50000 (pięćdziesięciu tysięcy) złotych, płatną do rąk K. B. - przedstawiciela ustawowego małoletniej pokrzywdzonej tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę;

3. na podstawie art. 63 § 1 k.k. zaliczył oskarżonemu na poczet kary pozbawienia wolności okres tymczasowego aresztowania od dnia 27 czerwca 2022 roku godz. 20.10 do dnia 22 lipca 2022 roku godz. 15.45;

4. zasądził od oskarżonego na rzecz oskarżyciela posiłkowego T. K. kwotę 4000 (czterech tysięcy) złotych tytułem ustanowienia pełnomocnika w sprawie;

5. zasądził od oskarżonego na rzecz oskarżycieli posiłkowych P. S. i Ł. S. kwotę 1608 (jednego tysiąca sześciuset ośmiu) złotych tytułem ustanowienia pełnomocnika;

6. zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 6371,68 (sześciu tysięcy trzystu siedemdziesięciu jeden złotych sześćdziesięciu ośmiu groszy) złotych tytułem zryczałtowanych wydatków postępowania oraz kwotę 400 (czterystu) złotych tytułem opłaty.

Apelacje od powyższego wyroku wnieśli oskarżyciel posiłkowy T. K. , pełnomocnik oskarżycieli posiłkowych P. S. i Ł. S. oraz obrońca oskarżonego.

Sąd Okręgowy w Łodzi wyrokiem z dnia 9 października 2023 roku, w sprawie o sygn. akt V K 721/23, po rozpoznaniu wniesionych apelacji, utrzymał w mocy zaskarżony wyrok.

Kasację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł obrońca skazanego, który zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie prawa procesowego w postaci art. 433 § 2 w zw. z art. 457 § 3 w zw. z art. 7 k.p.k., poprzez nierozważenie wszystkich zarzutów wskazanych w środku odwoławczym w sposób wszechstronny i wnikliwy, co doprowadziło w konsekwencji do wniosku, że sposób jazdy skazanego był rażąco nieprawidłowy, w sytuacji, gdy mając na uwadze, że skazany nie dopuścił się przekroczenia dozwolonej prędkości w miejscu zdarzenia oraz nagłej, niespodziewanej i chwilowej utraty widoczności jezdni przez kierowcę wywołanej przez rozbłysk światła, uchybienia te winny być ocenione w granicach nieprawidłowego sposobu jazdy a nie rażącego naruszenia, będącego podstawą do zastosowania wobec skazanego tak surowej kary, przy jednoczesnym lakonicznym wskazaniu powodów takiego rozstrzygnięcia;
2. rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie prawa procesowego w postaci art. 440 k.p.k. w zw. z art. 3 k.k., art. 40 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 3 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka poprzez wydanie rażąco niesprawiedliwego orzeczenia odwoławczego, które zostało wydane z naruszeniem zasady humanitaryzmu poprzez posługiwanie się cierpieniem jednego człowieka jako narzędziem zapobiegawczego oddziaływania na innego człowieka poprzez uznanie przez sąd odwoławczy, że kara wymierzona skazanemu został wydana w oparciu o potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa;
3. rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie prawa w postaci art. 440 k.p.k. w zw. z art. 115 § 2 k.k., art. 177 § 2 k.k. jako rażącą niesprawiedliwość orzeczenia poprzez uznanie, że następstwa (skutki) wynikające z przypisanego skazanemu czynu stanowiły podstawę

do zaostrzenia w stosunku do niego wymiaru kary poprzez uznanie przez sąd podwyższenia stopienia społecznej szkodliwości w sytuacji gdy następstwa wynikające z zachowania przypisanego skazanemu, już znalazły wyraz w kwalifikacji prawnej, która jest zaostrzona stosownie do art. 177 § 2 k.k.;

4. rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie prawa w postaci art. 440 k.p.k. w zw. z art. 60 § 2 pkt 2 i 3 k.k., art. 53 k.k. jako rażąca niesprawiedliwość orzeczenia poprzez brak zastosowania instytucji nadzwyczajnego złagodzenia kary przy jednoczesnym wykazaniu, że istotnie przemawiały za tym okoliczności o charakterze szczególnym (starania o naprawienie szkody i jej zapobieżeniu oraz sprawca nieumyślnego przestępstwa poniósł poważny uszczerbek na zdrowiu w związku z popełnionym przestępstwem), co spowodowało, iż wymierzona kara w tych warunkach jest rażąco niewspółmierna;
5. rażące naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało wpływ na treść zaskarżonego niniejszą kasacją wyroku, tj. art. 433 § 2 k.p.k. przez nienależyte rozważenie zarzutów zawartych w apelacji obrońcy co skutkowało wydaniem wyroku obarczonego uchybieniami w zakresie nieprawidłowego zastosowania norm prawa materialnego przy wymierzeniu kary ww. skazanemu i brakiem zastosowania względem skazanego instytucji nadzwyczajnego złagodzenia kary;
6. rażące naruszenie przepisów prawa materialnego, które miało wpływ na treść zaskarżonego niniejszą kasacją wyroku, tj. art. 53 § 1 k.k. oraz art. 53 § 2 k.k. poprzez niewłaściwe zastosowanie wskazanych norm prawnych i nieprawidłowe wyważenie dolegliwości penalnych względem postawy procesowej skazanego, jego właściwości i warunków osobistych, tj. tych zarówno przed wszczęciem postępowania w sprawie niniejszej (również przed wszczęciem postępowania przygotowawczego) ani obecnych, tj. przejawianych w trakcie procesu sądowego, dotychczasowej niekaralności, zaangażowania we współpracę z organami ścigania, a co nie zostało właściwie rozpatrzone przez Sąd II instancji wskutek czego skazanemu została wymierzona rażąca kara o

niewspółmiernym nasileniu względem postawy procesowej tego skazanego.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi odwoławczemu - Sądowi Okręgowemu w Łodzi oraz o wstrzymanie na podstawie art. 532 § 1 k.p.k. wykonania wyroku.

W odpowiedzi na kasację obrońcy skazanego prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja wniesiona przez obrońcę skazanego jest oczywiście bezzasadna w rozumieniu art. 535 § 3 k.p.k.

Zgodnie z art. 523 § 1 k.p.k. kasacja może być wniesiona tylko z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa, jeśli mogło mieć ono istotny wpływ na treść orzeczenia. Powyższe jednoznacznie wskazuje, że jeśli w tej nadzwyczajnej skardze nie zostało zawarte choćby jedno z uchybień należących do bezwzględnych przyczyn odwoławczych, to kasacja powinna opierać się na zarzutach rażącego naruszenia prawa i to takich, które wywarły istotny wpływ na zaskarżone orzeczenie. Jednocześnie pamiętać należy o treści art. 519 k.p.k., który stanowi, że kasację można wnieść od prawomocnego orzeczenia sądu odwoławczego kończącego postępowanie, czyli wszelkie sformułowane w niej zarzuty powinny odnosić się wyłącznie do tego właśnie orzeczenia. Kasacja opierająca się na innych niż wskazane wyżej podstawach oraz odnosząca się do orzeczenia pierwszoinstancyjnego nie może być zatem skuteczna. Jak wynika z utrwalonego w tym zakresie orzecznictwa Sądu Najwyższego, postępowanie kasacyjne nie służy kontroli wyroku sądu I instancji pod kątem przeprowadzonej oceny dowodów i przyjętych ustaleń faktycznych, zwłaszcza w sytuacji, gdy z tej roli w sposób nie budzący zastrzeżeń wywiązał się sąd apelacyjny. Oczekiwanie na etapie postępowania kasacyjnego tego rodzaju kontroli stawiałoby Sąd Najwyższy w roli sądu niejako "trzeciej instancji", co byłoby przecież sprzeczne z celem i nadzwyczajnym charakterem skargi kasacyjnej (zob. postanowienie SN z dnia 18 listopada 2021 r., IV KK 532/21).

Uwzględniając treść powyższych rozważań wskazać należy, że wszystkie podniesione w kasacji zarzuty zostały sformułowane instrumentalnie celem ponowienia zwykłej kontroli odwoławczej dokonanej przez Sąd Okręgowy. Z ich treści wynika w istocie, że skarżący pod pozorem rażącego naruszenia przepisów postępowania i prawa materialnego kwestionuje wymiar orzeczonej wobec skazanego kary pozbawienia wolności uznając, że wydane orzeczenie jest rażąco niesprawiedliwe, co jest wynikiem nieuwzględnienia przez sąd odwoławczy wszystkich tych okoliczności (zawartych w zarzutach kasacyjnych), które przemawiają na korzyść skazanego i winny skutkować orzeczeniem kary łagodniejszej.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do zarzutów z pkt 1 i 5, wskazać należy, że analiza akt przedmiotowej sprawy, wbrew twierdzeniom autora kasacji, prowadzi do jednoznacznego wniosku, że Sąd Okręgowy działając jako sąd odwoławczy, dokonał w sposób prawidłowy instancyjnej kontroli zaskarżonego wyroku, co wynika wprost z treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku. Sąd Okręgowy bowiem w sposób właściwy i rzetelny odniósł się do wszystkich zarzutów apelacyjnych, a zatem w pełni i w sposób prawidłowy zrealizował obowiązki wynikające z przepisów art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. Przeprowadzona w ten sposób kontrola odwoławcza doprowadziła do utrzymania w mocy zaskarżonego wyroku. Jednocześnie podkreślić należy, że sąd odwoławczy nie dokonywał w ramach postępowania apelacyjnego samodzielnie nowych ustaleń faktycznych, jak też nie oceniał na nowo zgromadzonego materiału dowodowego, a w związku z tym nie mógł więc dopuścić się obrazy art. 7 k.p.k. Odnosząc się do utrwalonego w tym zakresie orzecznictwa Sądu Najwyższego, wskazać należy, że zrealizowanie obowiązków wynikających z treści art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. wymaga nie tylko niepomijania żadnego zarzutu podniesionego w środku odwoławczym, lecz także rzetelnego ustosunkowania się do każdego z tych zarzutów oraz wykazania konkretnymi, znajdującymi oparcie w ujawnionych w sprawie okolicznościach, argumentami, dlaczego uznano poszczególne zarzuty zawarte we wniesionym środku odwoławczym za zasadne bądź też za bezzasadne. Do naruszenia tych przepisów może więc dojść wtedy, gdy sąd drugiej instancji pomija w swoich rozważaniach zarzuty zawarte w apelacji lub wręcz ogranicza się do

ogólnikowego stwierdzenia, że zarzut jest zasadny lub że jest niezasadny (zob. postanowienie SN z dnia 9 marca 2023 r., III KK 308/22). Ponownie zatem wskazać należy, że sąd odwoławczy w sposób pełny i należyty rozpoznał wszystkie zarzuty apelacji, swoją decyzję w tym przedmiocie szczegółowo uzasadniając.

W zarzutach z pkt 2, 3 i 4 skarżący odwołuje się do rażącego naruszenia przez sąd odwoławczy art. 440 k.p.k. W pierwszej kolejności zatem należy odwołać się do utrwalonego w tym zakresie orzecznictwa, z którego wynika, że rażąca niesprawiedliwość orzeczenia sądu odwoławczego ma natomiast miejsce wtedy, gdy sąd ten pominął lub nie zauważył uchybień popełnionych przez sąd, niewątpliwych i bezspornych, które w sposób znaczący mogły stanowić o naruszeniu przez orzeczenie między innymi zasady sprawiedliwej represji. Ta właśnie "rażąca niesprawiedliwość" w rozumieniu art. 440 k.p.k. musi być nie tylko "oczywista", czyli "niewątpliwa", ale ma także wyrażać poważny "ciężar gatunkowy" uchybienia, które legło u podstaw wydania orzeczenia dotkniętego "rażącą niesprawiedliwością". Dotyczy to więc nie każdej "niesprawiedliwości" wydanego orzeczenia, a jedynie takiej, której nie można pogodzić, chociażby z zasadą rzetelnego procesu (zob. postanowienie SN z dnia 24 stycznia 2024 r., V KK 505/23). Tej rażącej niesprawiedliwości orzeczenia skarżący upatruje w naruszeniu przez sąd odwoławczy zasady humanitaryzmu, nieuwzględnieniu okoliczności przemawiających na korzyść skazanego jak i niezastosowaniu nadzwyczajnego złagodzenia kary.

Wskazać w tym miejscu należy, że w postępowaniu kasacyjnym, w przeciwieństwie do postępowania apelacyjnego, nie ma zastosowania przepis art. 440 k.p.k., albowiem w art. 536 k.p.k. nie został wymieniony jako podstawa do rozpoznania skargi kasacyjnej poza granicami zaskarżenia i podniesionych zarzutów (zob. postanowienia SN z dnia 31 grudnia 2013 r., III KK 315/13; postanowienie SN z dnia 5 lutego 2013 r., II KK 93/12, LEX nr 1294449, Stefański Ryszard (red) Kodeks postępowania karnego, Tom IV. Komentarz do art. 425-467, teza 23 do art. 440). Teoretycznie możliwe było podniesienie w kasacji, zawierającego pogłębioną, przekonującą argumentację, zarzutu wskazującego na możliwość naruszenia przez instancję odwoławczą dyspozycji art. 440 k.p.k. poprzez brak wyjścia poza granice zarzutów podniesionych w apelacjach na

korzyść skazanego. Istnieje także pogląd, że podniesienie w ramach postępowania kasacyjnego zarzutu naruszenia art. 440 k.p.k. jest dopuszczalne, o ile zostanie on powiązany z konkretnym uchybieniem, którym obarczone jest skarżone orzeczenie, a którego nieuwzględnienie z urzędu i utrzymanie orzeczenia w mocy, spowodowało rażącą niesprawiedliwość orzeczenia sądu pierwszej instancji (zob. postanowienie SN z dnia 4 kwietnia 2018 r., V KK 30/18). Taka sytuacja nie miała jednak miejsca w przedmiotowej sprawie.

Odnosząc się do obrazu art. 115 § 2 k.k. wskazać należy, iż zgodnie z tym przepisem przy ocenie stopnia społecznej szkodliwości czynu sąd bierze pod uwagę rodzaj i charakter naruszonego dobra, rozmiary wyrządzonej lub grożącej szkody, sposób i okoliczności popełnienia czynu, wagę naruszonych przez sprawcę obowiązków, jak również postać zamiaru, motywację sprawcy, rodzaj naruszonych reguł ostrożności i sposób ich naruszenia. Wszystkie te okoliczności zostały w sposób należyty uwzględnione. Sąd Okręgowy na stronie 3 uzasadnienia wskazał, że sąd I instancji stopień winy oskarżonego prawidłowo ocenił jako znaczny, oczywiście w granicach zarzucalnej nieumyślności. Trafnie również podniósł sąd odwoławczy, że wprowadzie przypisane przez sąd naruszenie zasad bezpieczeństwa w ruchu miało charakter nieumyślny, a oskarżony nie przekroczył prędkości administracyjnie dopuszczalnej na danym odcinku drogi, co nie oznacza jednak, że stopień winy oskarżonego i stopień naruszenia przez niego zasad bezpieczeństwa w ruchu lądowym należało ocenić jako nieznaczne. Sąd odwoławczy miał także na uwadze okoliczność braku widoczności drogi przed sobą (na skutek oślepienia zachodzącym słońcem), niemniej jednak oskarżony powinien zdecydowanie zmniejszyć prędkość pojazdu, bowiem jako kierowca winien dostosować się do warunków panujących na drodze.

W zakresie obrazu art. 60 § 2 pkt 2 i 3 k.k. i art. 53 k.k., podkreślić trzeba, że sąd odwoławczy nie mógł dopuścić się naruszenia tych przepisów, skoro ich nie stosował, bowiem utrzymał w mocy orzeczenie sądu I instancji. Wskazać należy także, iż przepisy art. 53 § 1 i 2 k.k. stanowią dyrektywę sądowego wymiaru kary, a zatem nie mogą stać się podstawą zarzutu obrazu prawa materialnego. Przepisy te nie mają bowiem charakteru norm stanowczych, gdyż nie zobowiązują sądu do określonego zachowania. Natomiast pozostawiają mu swobodę orzekania w

zakresie zastosowanego stopnia represji karnej (zob. postanowienie SN z dnia 6 marca

2024 r., II KK 25/24). Podobnie należy przyjąć co do obrazy art. 60 k.k. W art. 60 § 1 i 2 k.k. przewidziano bowiem możliwość zastosowania nadzwyczajnego złagodzenia kary, co oznacza, że przepisy te nie mogą obligować sądu do określonego postąpienia. W tym zakresie należy odwołać się do utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego z którego wynika, że zastosowanie nadzwyczajnego złagodzenia kary na podstawie przesłanek z art. 60 § 2 k.k. ma charakter fakultatywny. W takiej zaś sytuacji niezastosowanie tej normy prawnej nie może być utożsamiane z rażącym naruszeniem prawa (zob. postanowienie SN z dnia 9 października 2020 r., II KK 256/20).

Mając powyższe na uwadze wskazać należy, że wszystkie podniesione w omawianej kasacji zarzuty były oczywiście bezzasadne, co pozwoliło na oddalenie wniesionego środka na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k. W tym stanie rzeczy rozpoznanie wniosku o wstrzymanie wykonania orzeczenia w trybie art. 532 § 1 k.p.k. stało się bezprzedmiotowe.

O kosztach za postępowanie kasacyjne orzeczono na podstawie art. 637a k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 k.p.k.

[J.J.]

[ał]